

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Ladislava Górásza v právnej veci žalobkyne : **A. H.**, nar. X., bytom V. T. Č. R., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. P. R., advokátom AK so sídlom v Ž., proti žalovaným : **1/ Ľ. Š.**, rod. M., **2/ E. E.**, rod. M. bytom T., **3/ M. H.**, rod. M., bytom B., **4/ J. M.**, bytom K., **5/ A. S.**, rod. M., bytom R., **6/ A. Z.**, rod. M., bytom K., **7/ I. M.**, bytom K. č. 255, **8/ P. M.**, bytom K., **9/ E. D.**, bytom S., **10/ A. M.**, bytom S., **11/ A. K.**, bytom D. R., **12/ Š. H.**, bytom Z., **13/ O. Z.**, rod. M., bytom J.okres Z., Č. R., **14/ R. S.**, bytom R., **15/ J. S.**, rod. S., bytom R., žalovaní **14/ 15/** zastúpení v dovolacom konaní JUDr. A. H., advokátkou AK so sídlom v R., **16/ O. Z.**, rod. M., bytom B., **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp.zn. 12 C 115/98, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. februára 2007 sp.zn. 30 Co 79/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. februára 2007 sp.zn. 30 Co 79/2006, v časti v ktorej zmenil rozsudok Okresného súdu v Žiline z 24. mája 2006 č.k. 12 C 115/1998-159 tak, že zamietol žalobu aj v časti výroku, ktorým súd určil, že nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v kat.úz. K., zapísané u Katastrálneho úradu, Správa katastra Ž. na LV č. X. ako dom súp. č. X., postavený na pozemku parc. č. X. a pozemky parc. č. X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X. – zastavané plochy o výmere X. m², patria do dedičstva po poručiťovi A. M., r.č. X., naposledy bytom K. č. X., ktorý zomrel dňa X., a vo výroku o náhrade trov konania, **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Žiline rozsudkom (v poradí druhým) z 24. mája 2006, č.k. 12 C 115/98-159, určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území K., zapísané u Katastrálneho úradu, Správa katastra v Ž. na liste vlastníctva číslo X. ako dom súpisné číslo X. postavený na pozemku parcela č. X. a pozemky parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X. – zastavané plochy o výmere X. m², patria do dedičstva po poručiteľovi A. M., r.č. X., naposledy bytom K. č. X., ktorý zomrel dňa X.. Vo zvyšku žalobu zamietol. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť na účet súdu titulom doplatenia súdneho poplatku 9 500 Sk. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že dňa 9.8.1995 bola uzatvorená kúpna zmluva medzi predávajúcimi A. M. a manželkou A. M. a medzi kupujúcimi R. S. (žalovaným 14/) a manželkou J. S. (žalovanou 15/). Kúpna zmluva bola spísaná formou notárskej zápisnice číslo N X., Nz X.. Predmetom kúpnej zmluvy boli nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území K., okrem iných rodinný dom č. súpisné X., ním zastavaný pozemok KN parcela č. X. o výmere X. m² KN, parcela č. X. – orná pôda o výmere X. m² spolu s vedľajšou stavbou a vonkajšími úpravami. Táto kúpna zmluva spísaná formou notárskej zápisnice bola vzhľadom na ustanovenie § 46 Občianskeho zákonníka platná, pretože spĺňala všetky zákonom stanovené náležitosti. Okrem písomnej formy bola platná aj v zmysle ust. § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že na kúpnej zmluve sa nachádzali podpisy o prejave vôle všetkých účastníkov zmluvy na tej istej listine. Výpoveďou svedkyne JUDr. M., ako aj predložením originálu notárskej zápisnice, bola vyvrátená domnienka tvrdená žalobkyňou, že uvedená kúpna zmluva bola neplatná v zmysle § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka, vzhľadom k tomu, že na odpise notárskej zápisnice sa nenachádzali podpisy všetkých účastníkov uzatvorenej kúpnej zmluvy. Mal preukázané, že návrh na vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy zo dňa 9.8.1995 bol podaný na Okresný úrad v Ž., odbor katastrálny, kupujúcimi žalovanými 14/, 15/ dňa 8.1.1997, po smrti jedného z predávajúcich A. M., ktorý zomrel dňa X. a tým zo strany kupujúcich došlo k porušeniu zákona. Povinnosťou žalovaných 14/, 15/ bolo oznámiť Okresnému úradu v Ž., odboru katastrálnemu, že jeden z predávajúcich je nebohý, do ktorého práv a povinností po jeho smrti vstúpili dedičia. V predmetnom konaní súd skúmal platnosť a účinnosť kúpnej zmluvy. Zo zistených skutočností vyplynulo, že predmetná kúpna zmluva bola uzatvorená platne. Zhodné prejavy vôle smerujúce k vzniku zmluvy urobené účastníkmi boli právnymi úkonmi zakladajúcimi v zmysle § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka medzi účastníkmi občiansko-právny vzťah, z ktorého účastníkom vyplynuli vzájomné práva a povinnosti. Viazanosť účastníkov ich prejavmi vôle, ku ktorým bolo ešte potrebné vykonať rozhodnutie príslušného orgánu

(§ 47 Občianskeho zákonníka), trvala aj pre dedičov zomretého účastníka. V čase podávania návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností jeden z predávajúcich už stratil spôsobilosť mať práva a povinnosti, ktorá zanikla jeho smrťou. Nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, boli v čase jeho smrti vedené v katastri nehnuteľností na meno A. M.. Smrťou poručiteľa prešlo vlastnícke právo dňom jeho smrti na dedičov s poukazom na ustanovenie § 460 Občianskeho zákonníka. Ak poručiteľ ako predávajúci uzavrel kúpnu zmluvu bolo nutné, aby nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, boli zahrnuté do dedičstva, pokiaľ zmluva nebola registrovaná ku dňu smrti poručiteľa. Žalobkyňa ako dedička zo zákona preukázala svoj naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu v tom, že ako právna nástupkyňa si nemohla uplatniť svoje právo titulom dedičského konania. Z dôvodu, že medzi žalobkyňou a A. M. (manželkou neb. A. M.) nebol príbuzenský ani iný právny vzťah, žalobkyňa nemala vecnú aktívnu legitimáciu pokiaľ bol návrh podaný aj proti A. M.. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaných 14/, 15/ a žalobkyne, rozsudkom z 15. februára 2007, sp.zn. 30 Co 79/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým súd určil, že nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v kat.úz. K., zapísané u Katastrálneho úradu, Správa katastra Ž. na LV č. X. ako dom súp. č. X., postavený na pozemku parc. č. X. a pozemky parc. č. X. – orná pôda o výmere X. m² a parcela č. X. – zastavané plochy o výmere X. m², patria do dedičstva po poručiteľovi A. M., r.č. X., naposledy bytom K. č. X., ktorý zomrel dňa X., zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Výrok, v ktorom vo zvyšku súd žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania, ponechal bez zmeny. Vo výroku, ktorým zaviazal žalobkyňu doplatiť na účet Okresného súdu v Žiline titulom doplatenia súdneho poplatku zo žaloby sumu 9 500 Sk rozsudok zrušil a v tejto časti vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Mal za to, že okresný súd správne zistil skutkový stav veci, ale nesprávne ho po právnej stránke vyhodnotil. Z právneho úkonu, kúpnej zmluvy, uzavretej už nebohými A. M. a A. M. a žalovanými 14/ a 15/ dňa 9.8.1995, mal za preukázané, že na základe nej žalovaní odkúpili od predávajúcich nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v katastrálnom území K., zapísané na LV č. X. za dohodnutú kúpnu cenu 200 000 Sk. Dňa X. A. M. zomrel a návrh na zavkladovanie tohto právneho úkonu účastníkov bol na Okresný úrad – odbor katastrálny v Ž., podaný žalovanými 14/ a 15/ až po jeho smrti, dňa 8.1.1997. Okresný úrad, odbor katastrálny, povolil vklad nehnuteľnosti dňom 10.1.1997. Z toho vyplynulo, že návrh na vklad bol podaný účastníkmi v lehote v súlade s § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t.j. do 3 rokov.

Bol toho názoru, že smrť účastníka zmluvy sama osebe nie je dôvodom neplatnosti zmluvy podľa § 39 a nasl. Občianskeho zákonníka, pretože prejavom vôle účastníka právneho úkonu sú viazaní aj právni nástupcovia, keďže smrťou záväzok dlžníka nezaniká. V tomto prípade nebolo preukázané, že by išlo o plnenie, ktoré bolo viazané na osobu. Účastník zmluvy bol svojím prejavom viazaný až do rozhodnutia o registrácii zmluvy a viazanosť prejavom vôle trvala aj pre dedičov zomretého účastníka. Preto žaloba nebola dôvodná. Rozhodnutie o doplatení súdneho poplatku zrušil pre jeho nepreskúmateľnosť.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dňa 2. mája 2007 dovolanie žalobkyňa v časti výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený a žaloba zamietnutá. Žiadala rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na § 238 ods. 1 O.s.p., a jeho dôvodnosť § 241 ods. 1, 2 písm.c/ O.s.p. Namietala, že poručiteľ A. M. bol v čase svojej smrti vlastníkom sporných nehnuteľností, pretože až dňom právoplatného povolenia vkladu do katastra nehnuteľností by mohli nadobudnúť vlastníctvo žalovaní 14/, 15/, títo však o vklad požiadali až po smrti A. M., a preto zo zákona dňom smrti poručiteľa nehnuteľnosti ako dedičstvo, ktoré poručiteľ zanechal, nadobudla žalobkyňa, ako jeho dedička.

Žalovaní 1/ až 13/ a 16/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Žalovaní 14/ a 15/ žiadali dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti treba zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami

uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd nebola v dovolaní namietaná a ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Dovolateľka procesnú vadu konania takejto povahy v dovolaní nenamietala a jej existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Podľa názoru žalobkyne rozsudok odvolacieho súdu v časti, v ktorej zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, čo je dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V zmysle § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa.

Ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Vklad je úkon správy katastra; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam [§ 5 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení účinnom v čase rozhodnutia Správy katastra v Ž. o vklade v konaní sp.zn. V. (ďalej len "katastrálny zákon")].

Právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra o jeho povolení (§ 28 ods. 3 katastrálneho zákona).

Pri prevode majetku štátu na iné osoby podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov vznikajú právne účinky vkladu na základe právoplatného rozhodnutia o jeho povolení ku dňu určenému v návrhu na vklad (§ 28 ods. 4 katastrálneho zákona).

Právne účinky vkladu zo zmluvy o prevode vlastníctva bytu a zo zmluvy o prevode vlastníctva nebytového priestoru podľa § 5 zákona č. 182/1993 Z.z. v znení zákona č. 151/1995 Z.z. a zákona č. 158/1998 Z.z. vznikajú ku dňu doručenia návrhu na vklad (§ 28 ods. 5 katastrálneho zákona).

S prihliadnutím na § 460 Občianskeho zákonníka bolo v danom prípade potrebné vyriešiť otázku, či poručiteľ v čase smrti bol vlastníkom sporných nehnuteľností. V konaní nebolo sporné, že 9.8.1995 uzavrel poručiteľ (spolu so svojou manželkou) zmluvu o ich odplatnom prevode žalovaným 14/, 15/, a že návrh na vklad vlastníctva do katastra bol podaný po jeho smrti, takisto k povoleniu vkladu katastrálnym úradom došlo až po jeho smrti. Keďže nešlo o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 4 katastrálneho zákona (kedy právne účinky vkladu vznikajú ku dňu určenému v návrhu na vklad), ani o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 5 katastrálneho zákona (kedy účinky vkladu vznikajú ku dňu doručenia návrhu na vklad), mohli právne účinky vkladu vzniknúť právoplatnosťou rozhodnutia správy katastra o povolení vkladu (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 28 ods. 2

katastrálneho zákona). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o povolení vkladu do katastra nenadobudlo právoplatnosť za života poručiteľa (a právne účinky vkladu nenastali ku dňu podania návrhu na vklad alebo v deň uvedený v návrhu na vklad), boli nehnuteľnosti v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve a patria do dedičstva po ňom. Pokiaľ odvolací súd dospel k opačnému záveru, spočíva jeho rozhodnutie na právnych záveroch, s ktorými sa dovolací súd nestotožňuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že uvedený právny záver už vyjadril vo svojom rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 196/2005, na čo správne v konaní poukázala i dovolateľka, a nie je dôvod sa od uvedeného právneho záveru v obdobnej veci odchýliť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky právny záver, vyjadrený v hore uvedenom rozhodnutí prijal na zasadnutí občianskoprávneho kolégia v dňoch 16., 17.4.2007 a rozhodol o uverejnení tohto rozhodnutia v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Dovolací súd preto v celom rozsahu poukazuje na dôvody uvedené v písomnom vyhotovení tohto rozhodnutia, s ktorým sa stotožňuje.

S prihliadnutím na predmet daného konania dovolací súd v prejednávanej veci neriešil či a aké právne dôsledky vyvolala smrť poručiteľa na práva a povinnosti vyplývajúce z kúpnej zmluvy, či došlo k zániku zmluvnej viazanosti, pričom okolnosť, že kúpna zmluva bola uzavretá platne, nebola ani predmetom dovolania.

Z dôvodov uvedených vyššie je zrejmé, že dovolanie žalobkyne bolo opodstatnené, lebo smeruje proti tej časti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorý bol založený na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto v tejto časti tento rozsudok zrušil podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. a vec vrátil v rozsahu zrušenia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2008

**JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia :